

que-*ls profetes* havien en lurs paraules», *Blanq.* (NCL II, 30.17; III, 158.2).

Però la deformació femenina tingué prolongat predicament: *les prophetes*, *Vides de Sants Rosselloneses*, f<sup>o</sup> 1; «segons que era dit per la *propheta*», f<sup>o</sup> 26r1; <sup>5</sup> «Jhesu Xrist, lo fil de Davit, l'*alta profeta*», Reixac (*Questa*, 64.10, tot i que l'original francès usa el masculí *le haut prophète*; i que el mateix Reixac ja posa *los profetes* 29.23, però evidentment no entenia gaire el mot car abans ho ha deformat en *Paraulas perfectas*, 29.10). Que ha acabat per ser admès popularment ho mostra el Cançoner popular: «tres galans qu'en tens - los dos són a casa, / l'altre és pel camí - que t'espera a l'aygua / --- / marxeume galans, - marxeume de casa: / hi trobat un *profeta* / que m'ha *profetada* / ---», MilàF (*Romllo.*, 10.13, versió C, de St Joan Abad) (la versió A ho canvia en «un home que m'endevinave»).

*Profètic* [Lacav.]; *profetic*; *profèticament*; *profetal*. *Profetiitzar* [S. XIV, Reixac, Q., 29.24, *profatitzar*], «-izar lo que ha de succehir: praedicere futura; sempre me *profetizau* desgràcies: semper mihi omnia futura cuncta praedicis: male ominaris», DTo. 1647; «*profetiça*, verbo» en el gloss. dels *AdagesR* de Carles Ros, p. 108; *profetitzable*; *profetar* (supra, *Romllo.*) <sup>25</sup> ja en les *Hom.*: «de la una part conoxem e de l'altra *profetams*», traduïnt «ex parte cognovimus et ex parte prophetamus» (si bé el que segueix permet endevinar que la gent no entenia el mot, *EntreDL*, p. 133, n. 20).

*Profetessa* fem. (*profetissa*, Carles Ros, l. c.); l'ús del qual blasma Careta, *Barbr.*, posant com a model l'ús de *sibilla* en el *Recull d'Eximilis i Mir.* [Ag.], però de fet *profetessa* és un mot excellent. *Profecia*, ll. *prophetia*, gr. *προφητεια*; «totes les *prophecies* cessaran e-l dia del judici: no serà d'aquí enant a predicar», *Hom.*, 2v2; «Joel, en lo primer capítol de la sua *proffezia*, diu ---», StVicentF (*Quar.*, 258.35); «Jo no sé com, pro un vent de *profecia* / corre per eixos monts, d'ací d'allà; / jo no sé quan, pro vindrà un dia / que el Pirineu regnarà», Maragall (*Glossa*).

*Eufemisme* [1868, *SLiúCosta*], pres del gr. *εὐφημισμός* id., derivat de *εὐφημός* 'el qui parla bé, qui evita els mots de mal averany', i aquest, de *εὐφημη* 'manera de parlar', que ve del verb *εὐφάναι*; *eufèmic* [id.]; <sup>45</sup> *eufemistic*.

<sup>1</sup> En català cosa excepcional, que veiem, però, en les *VidesR* (cites en el glossari): que no és italianisme és clar per totes raons, entre altres perquè hi trobem també *fantivol* per 'infantil' (ibidem). — <sup>50</sup>

<sup>2</sup> Scr. *kumārah* 'nen', ja des dels Vedes pren l'acc. de 'príncep', cosa ben consolidada ja, en temps de Kalidassa, autor del *Kumāra-sambhava* o poema de l'engendrament del jove príncep. Des d'allà sembla haver-se estès per calc als parlars iranís del Turquestan (saki *alsyānaa* 'jove' i 'príncep': Bailey, *Trans. Philol. Soc. London* 1945, 21). — <sup>3</sup> I encara que, havent-li MilàF assenyalat un defecte d'estil en el vers següent, el mot desaparegué en la versió definitiva que donà el poeta a tota l'estrofa (II, 8a), <sup>60</sup>

també figura en bells trossos de la versió definitiva: «De mitjdia ab los raigs, la terra, envolta, / com vella 'ls fets de sa *infantesa* escolta, / y 'l mar, mitj adornit, aixeca 'l front: / tot barreja sa música al gran càntic: / lo vell semblava'l geni de l'Atlàntic / ---», *Introd.*, 26b.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *infanta*, *infància*, *infantesa*, *infantea*, *infantar*, *infantar*, *infançon*, *infançonía*, *infantil*, *infantivol*, *infantilisme*, *infantilitzar*, *infantament*, *infantadora*, *infantó*, *infantona*, *infantet*, *infantí*, *infantina*, *infanteria*, *infanter*, *infantejar*, *afable*, *afabilitat*, *inefable*, *inefabilitat*, *infande*, *nefand*, *nefandari*, *prefaci*, *prefàcio*, *prefació*, *profeta*, *profètic*, *profetic*, *profeticament*, *profetal*, *profetitzar*, *profetitzable*, *profetar*, *profetessa*, *profecia*, *eufemisme*, *eufèmic*, *eufemistic*.

*Infart*, *infartar*, V. *farcir* *Infatigable*, V. *fatigar* *Infatuació*, *infatuar*, V. *fat* II *Infaut*, V. *faust* *Infecció*, *infeccionar*, *infecció*, *infectar*, *infecte*, V. *fer* *Infe(e)*, V. *fidel* (FE) *Infeliç*, V. *feliç* *Inferència*, V. *preferir* *Inferior*, *inferioritat*, V. *infern* *Inferir*, V. *preferir* *Infermer*, -era, *infermeria*, *infermeriat*, V. *ferm*

INFERN, del ll. INFERNUM 'estatge dels déus infernals'. 'Infern', derivat de INFĒRUS 'inferior, subterrani'. □ 1.<sup>a</sup> doc.: *Hom.*

<sup>30</sup> «Les vanitats del secle qui guian om a les penes d'*infern*», «Déus redrà-ls-en bo gadardó perpetual --- del remedi d'*infern* e de la glòria de Paradís», *Hom.*, 2r1 i 2r12. «Vesec un molt pregon pou --- aquí moltz demonis, que li dixeren — Aquest loc que tu gardes és *infern*, en lo qual està --- En Belzebuc», «en qual manera trasc los santz Pares d'*Infern* ni quals causes fé aquí», *VidesR*, 81r1, 88v1 etc.; «ador-te, senyor, en ta passió --- e ador la tua ànima, qui devallà als *inferns*, per ço que'n tragués Adam, Nobè ---», Lluïl (*Blanq.*, NCL I, 89.18). Rarament apareix en català la variant *enfern*, comuna en oc. ant. (V. l'explicació en *INFLAR*); d'altra banda és corrent que el reemplaçai *abis* (*VidesR*, 9r1).

Entre els humanistes designarà l'Avern mitològic: «Muller haguí fort bella, apellada Eurídices, la qual era a mí pus cara que la vida; per sa desventura --- com ella --- per un prat fos morduda e verinada en lo taló per una serp aquí amagada, encontinent morí e devallà en *infern* --- Cèrbero, porter d'*infern* --- Minos, Radamantus e Eacus jutges d'*infern* --- per la dolçor del meu cant, havents pietat de mi, se preseren a plorar», BMetge (*Lo Somni* III, NCL., 86.5ss.).

DERIV.: *Infernal*: no em consta que fos usat per Lluïl (car del passatge del *Blanq.*, cap. 3, NCL I, 38.18 només hi ha la versió val. del S. XVI i presenta trets de llenguatge i estil no lullí), però sí en el S. XIV, en la Cròn. del Cerimoniós i en *Lo Somni*: «Aletó, Tesífone e Megera, fúries *infernals* --- Plutó, príncep *infernal*, cridà Eurídices ---» (NCL., 87.12, 87.28); «Més ampla que l'altra, la Rambla dels pobres / llueix en la fosca